

Från fri till sund konkurrens på EU:s inre marknad

Nils Karlson & Theo Herold

12 mars, 2021

RATIO

EU:s inre marknad

- Kärnan i det europeiska samarbetet
- Fyra friheterna – fri rörlighet av varor, tjänster, kapital och personer
- 20 miljoner företag och 500 miljoner konsumenter i unionens 27 medlemsländer samt i Island, Norge och Schweiz
- Baseras på principen om en öppen marknadsekonomi med fri konkurrens, enligt FEU

Syfte

- Analysera om regleringen av den inre marknaden har förändrats genom en ökad användning och omtolkning av vad som kallas sund konkurrens
- Kvantitativ kartläggning av närmare 14 000 offentliga handlingar 1970 till 2019 i *EUR-Lex*.
- Finns det brytpunkter och olika drivkrafter bakom utvecklingen?
- Vilka är konsekvenserna?

EU:s konkurrensrätt

- Bygger på fri konkurrens
- Använder även begreppet sund konkurrens (*fair competition*) vilket syftar till att befrämja konkurrens på lika villkor, dvs.
- Förbud mot fusk, olagligheter, pris- och kartelluppgörelser, marknadsuppdelning samt restriktioner vad gäller hanteringen av statsstöd

Sund konkurrens som jämlik spelplan

- Utvidgad och delvis annorlunda mening
- Handlar om att "alla ska ha samma förutsättningar", att spelplanen ska vara rättvis eller jämlik (*level playing field*)
- Sund konkurrens likställs snarast med "rättvis konkurrens" eller "jämlik spelplan"
- Marknaden ska korrigeras så att förutsättningarna är rättvisa eller jämlika

En empirisk undersökning

- Undersökt frekvensen av olika begrepp i närmare 14 000 officiella handlingar inom EU under perioden 1970 till 2020 ur databasen *EUR-lex*
- Innehåller juridiska dokument och handlingar från EU:s institutioner:

Fördrag, rättsakter, förberedande dokument som rör EU-direktiv och rekommendationer däribland motioner och resolutioner, EU-rättspraxis, internationella avtal, Efta-dokument, referenser till nationella införlivandeåtgärder och referenser till nationell rättspraxis med koppling till EU-rätten

Undersökta konkurrenstermer

Konkurrenstermer

Sund konkurrens

Fri konkurrens

Jämlik spelplan

Sund konkurrens och fri konkurrens

Sund konkurrens och jämlik spelplan

Sökord i databasen

Fair competition

Free competition

Level playing field

Fair competition and free competition

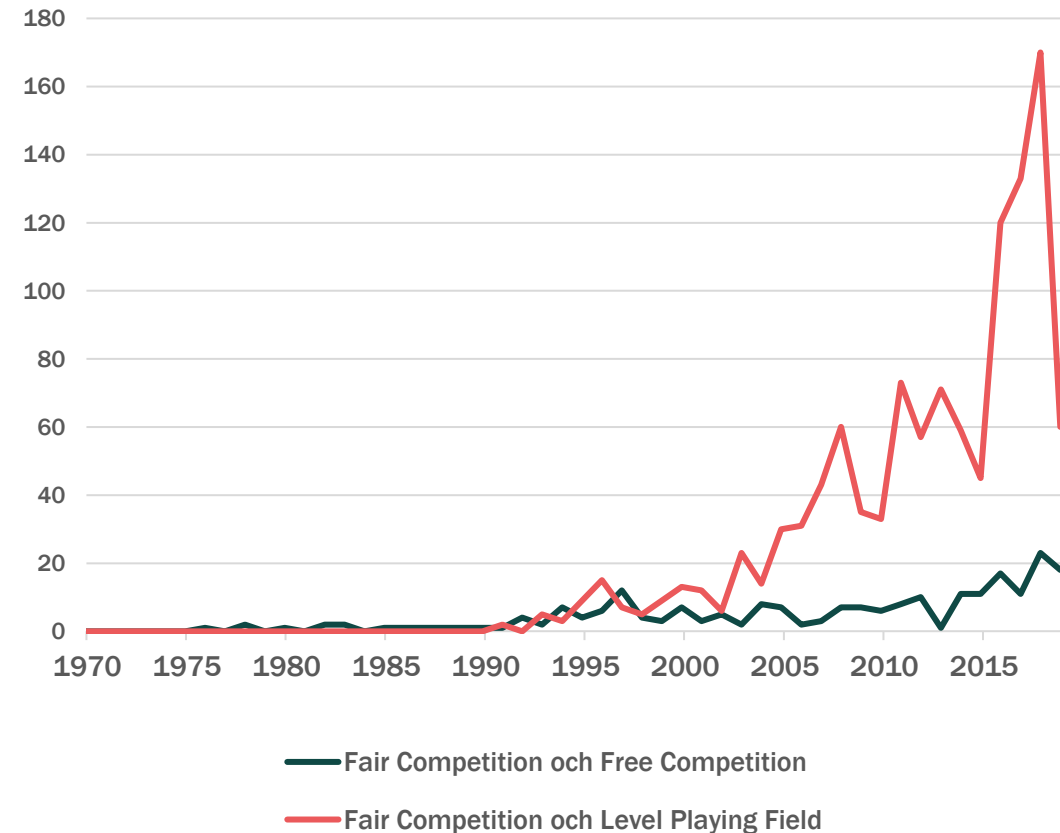
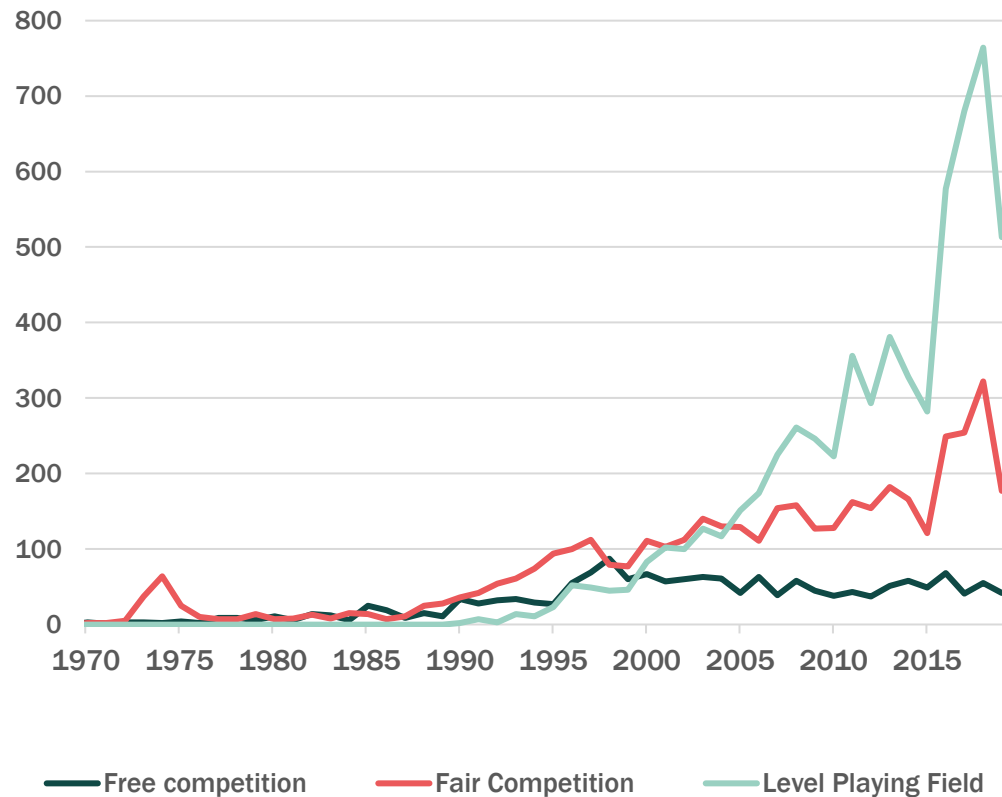
Fair competition and level playing field

Resultat

	Frekvens					Totalt
	Free competition	Fair Competition	Level Playing Field	Fair Competition och Free Competition	Fair Competition och Level Playing Field	
EU-kommissionen	378	1 657	3 104	74	546	5 759
Europaparlamentet	288	689	920	37	213	2 147
Ministerrådet	84	848	1 330	24	258	2 544
EU-domstolen	492	338	119	39	8	996
Övriga*	457	773	934	60	146	2 370
Totalt	1 699	4 305	6 407	234	1 171	13 816

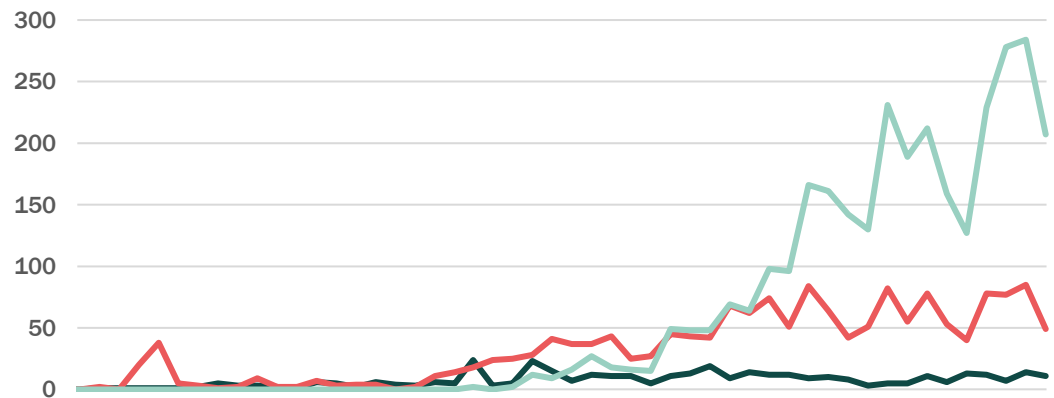

Frekvensen av konkurrenstermerna hos EU:s institutioner, 1970–2019

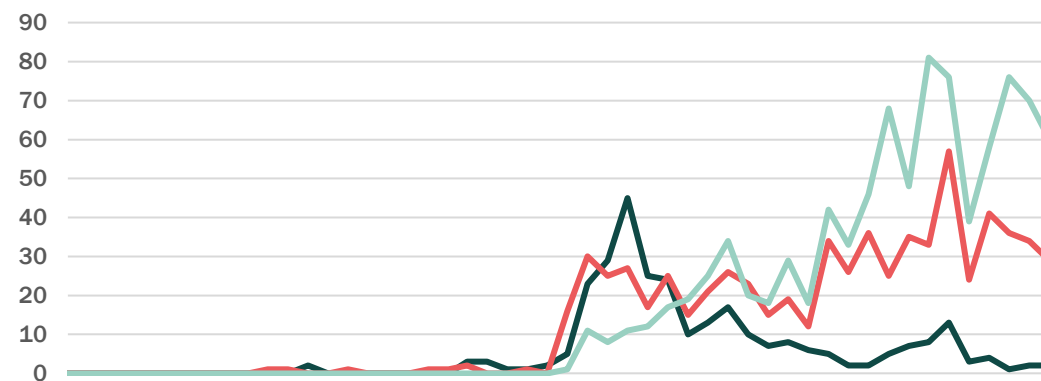

Frekvensen av konkurrensbegreppen per EU-institution, 1970–2019

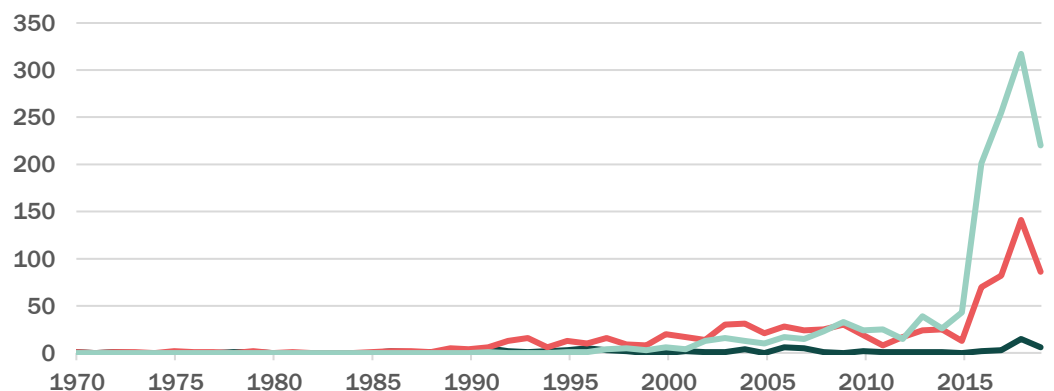
EU-kommissionen

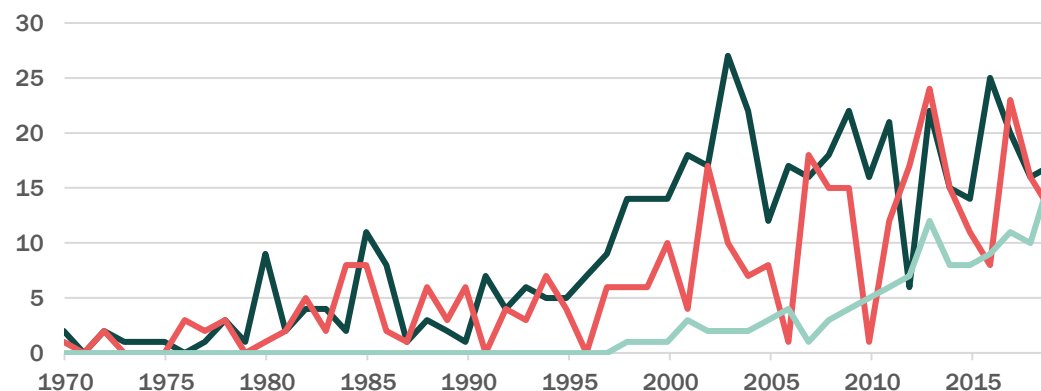
Europaparlamentet

Ministerrådet

EU-domstolen

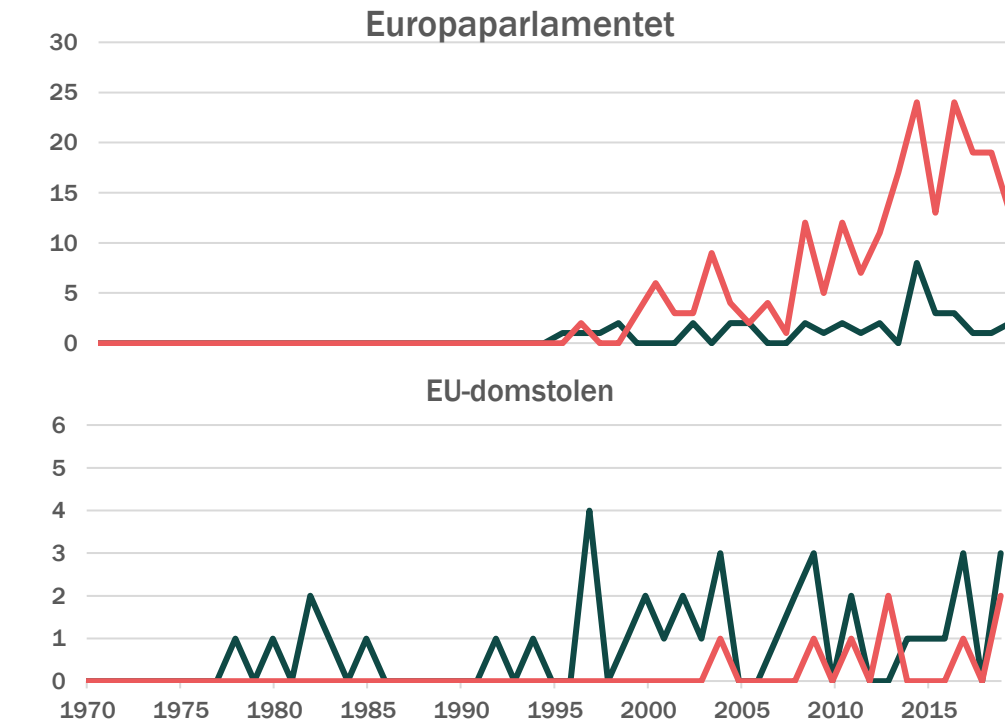
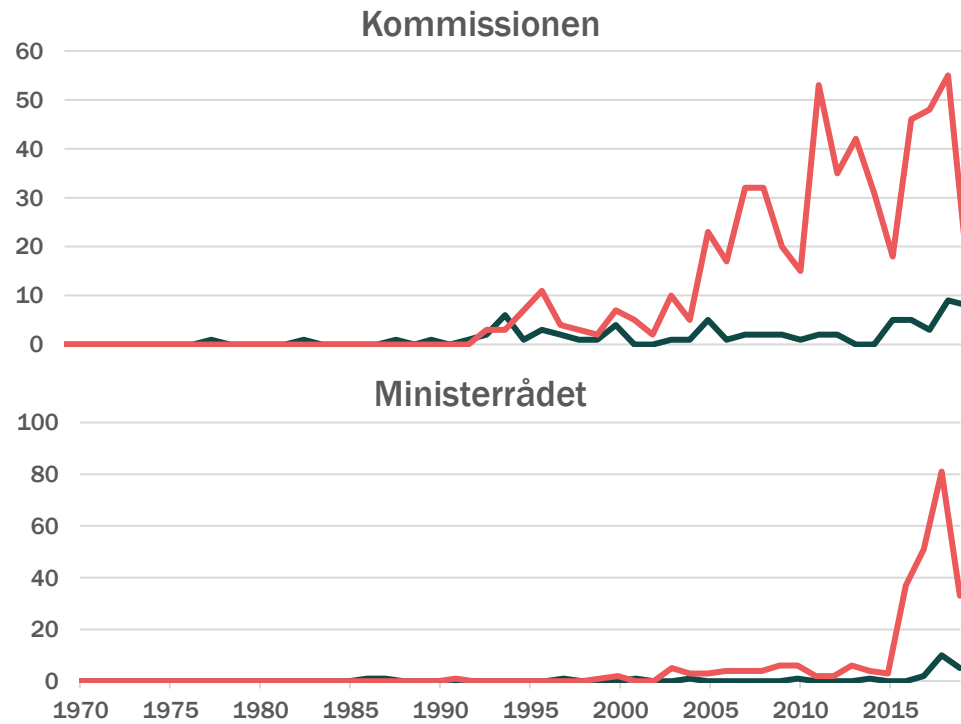
— Free Competition

— Fair Competition

— Level Playing Field

Frekvensen av konkurrensbegreppen per EU-institution, 1970–2019

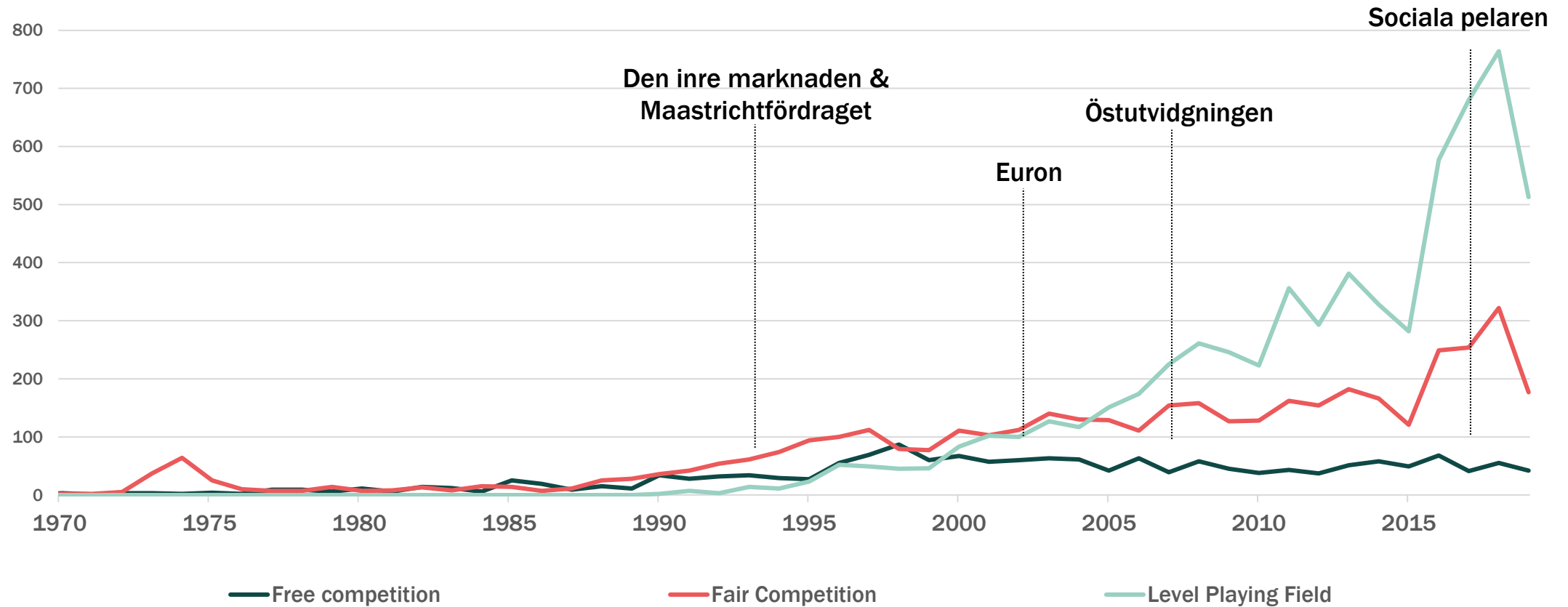
— Fair Competition och Free Competition

— Fair Competition och Level Playing Field

Ett tydligt mönster

- Fri konkurrens och sund konkurrens i meningen fri konkurrens har över tid kraftigt minskat i betydelse, till förmån för sund konkurrens i meningen rättvis eller jämlik konkurrens, respektive jämlik spelplan
- EU-kommissionen har varit den drivande i denna utveckling, åtföljd efter en kortare eftersläpning av Europaparlamentet och därefter av Ministerrådet. EU-domstolen har dock i huvudsak stått vid sidan av utvecklingen

Några viktiga brytpunkter

Tänkbara drivkrafter

- Idéer och intressen, "an ever closer union"
- Ökad efterfrågan dels på stöd och bidrag till länder inom EU med sämre sociala villkor, dels på ett ökat skydd för löntagare i högkostnadsländer pga. omvärldsförändringar och tidigare institutionella förändringar
- Kvalificerade majoritetsomröstningar
- EU-kommissionen och Europaparlamentet fått ökad makt
- Tjänstehandelsns ökade betydelse
- Ny handels- och miljöpolitik

Tänkbara konsekvenser

- Risk för att den inre marknadens dynamik och därmed EU:s konkurrenskraft försvagas
- Om den fria konkurrensen inskränks kommer marknadsekonomins välstånds- och innovationsskapande förmåga sannolikt att minska, och ersättas av merkantilism och protektionism
- Risk att barnet slängs ut med badvattnet
- Risk för centralisering av beslut till EU-nivå på medlemsstaternas bekostnad

En avslutande kommentar

- I den mån den beskrivna utvecklingen är ett medvetet vägval borde en mer öppen diskussion om avvägningen mellan fri konkurrens och tillväxt, å ena sidan, och sund konkurrens i meningen jämlik spelplan, å den andra, vara av stort värde
- En sådan diskussion skulle underlättas om en tydligare åtskillnad mellan de olika begreppen kom till stånd